

Gevst og verð sum fyrsta dagin

Samroða við Johan Liljenberg, yvirlækna á alkohol-deildini á Huddinge sjúkrahúsinum í Stockholm, Svíriki.
Nanna Skaale hefur týtt.

Læknar og kvinnur hava svárast við at geva seg undir, at tey eru drankarar. Tey hava »stabba«-eyðkennið, ið krevja av sær sjálvum, at tey eiga at vera betri enn onnur. Fyri at fáa heilsubót, noyðist tú at geva teg undir veruleikan, at tú ert drankari.

Soleiðis greiðir alkohol-læknin Johan Liljenberg frá. Hann stovnaði fyrstu og einastu alment-riku alkohol-deildina á Huddinge sjúkrahúsi í Svíriki.

— Fyrst í áttatiárunum var eg í USA, sigur Johan Liljenberg, — og sá fyrstu ferð, at ein annar háttur er til at viðgera drankarar enn hann, vit nýttu her. Tá var eg fyrstodumaður á Levstalsund-viðgerðarheiminum og har skipaðu vit um skrána og byrjaðu við Minnesota-fyrirmyndini á vári 1983. Árið eftir lótu vit upp her og síðani tá hefur fyrirmyndin breitt seg um landið alt. Nú eru 30 viðgerðarheim, øll serognarstovnar.

Steinaldar-fyrirmynd

— Tað er harmiligt, at almenna alkohol-viðgerðin arbeiðir sambært steinaldar fyrirmyndum, meðan Minnesota-fyrirmyndin, ið veruliga er kraftamikil og leiðir gongdina framá, ikki verður góðtíkin, suffar hann.

— Tað er reiðiliga stór mótstøða frá læknastættinum móti Minnesota-fyrirmyndini, tað kemst lutvist av, at tað ikki eru heilráðstovnurin og læknarnir, ið eru kunnugir á hesum økinum. Ístaðin eru tað edrúir alkoholikarar við serútbúgving og sálarfrøðingar, ið virka her. Læknarnir hava ikki so nógv at geva. Tey vilja ikki læra seg henda háttin. Tí eru teir ofta mulartrúir og tað haldi eg er harmiligt. Á Huddinge sjúkrahúsi eru 1200 sengur, tær sekstan eru til rúsdrekkamisnýtarar.

— Gitingarnar um, hvussu mong seingjarpláss eru til sjúklingar við sjúkum, ið hava samband

við brennivins-misnýtslu, eru frá 13 til 33 prosent. Tey hava aloftast igerðar-sjúkur, nervasjúkur, brisbruna, magasár og livrasjúkur. Tá tað snýr seg um aðrar sjúkur, verður roynt at sleppa av við orsøkirnar, men eru tað sjúkur, ið hava sín uppruna í alkoholi, verður krotuleking framd av eyðkenninum fyrri ta veruligu sjúkuna — drykkjuskapur.

— Okkara neyðars 16 pláss her er alt, ið Huddinge sjúkrahús letur til at royna at koma fram til sjúkraorsøkirnar.

Arbeidsplassini

— Sjúkraræktin andøvir í móti sær sjálvari. Verður øll orka lögð í at skruva kistulokið á 10 min. ov tíðliga, skapast eingin livsdygd. Ístaðin fyrri átti tú at bjóða til at sagt, at sjúkraræktin eigur ikki at brúka alla tilgongdina til tey, ið longu liggja fyrri deyðanum, heldur at royna at gera fólk frísk.

— Higartil hava virkini verið sein, tá tað ræður um at taka sær av drankarum. Einkin at gera við sjúkuna, verður nú dyrt. Tey fimm prosentini av kvinnum og tey 10 prosentini av monnum, ið eru rúsdrekkamisnýtarar, eru nógv burturi úr vinnuni av sjúku — bæði styttri og longri tíðarskeið. Og tað er nógv lættari at fáa niður fráveru alkoholikaranna enn fráveru hjá øðrum sálarliga sjúkum ella hjá fólki við stressskaða. Ein annar týðandi táttur er arbeidslivsgrunnurin. Vilja virkini fara í gongd við eini alkoholsjúkuskra, kunnu sjeitiffimm prosent av kostnaðinum fáast haðani.

Sjúkratryggingin hevur eisini fingið pening til at veita fólki uppreisning. Higartil hevur verið brúkt ein rúgva av peningi til tey, ið eru sjúk, men vil maður gerast frískur, hevur næstan eingin peningur fingist. Men nú er peningur og hetta siggi eg sum ein kjans.

Í USA eru teir nógv ágrýtnari, tá ið tað ræður um at ráðast á fólk, ið drekkur. Fyrstodumenninir fáa útbúgving í at álvarsliga ganga á tal við ein vinnutakara, ið drekkur. Har hava teir ofta turlagdar brennivinsnýtarar sum starvsoddamenn í fyrítøkum. Tey eru ofta dugnaligir, tí teir lata seg ikki lætt teipað. Í Svíriki hevur IBM ein slíkan mann og verjan hevur eisini ein slíkan mann.

Aftur- og framstig

Fyri at vísa, hvussu virkin Minnesota-fyrirmyndin er sum viðgerðarstovnur, tekur Johan Liljenberg fram dømi frá Ericson Radio System:

— 18 vinnufólk vórðu send til Alfastiftelsen, sum virkar sambært Minnesota-fyrirmyndini, til viðgerð 4–5 vikur. Tá tey vóru afturkomin, vórðu fyrstodumenninir spurdir, teir høvdu í flestu forðum tikið stig til at senda teir avstað. Vit

hava størri álit á teimum. Samarbeiðið er betri, staðfestu teir. Á spurningin, um teir vóru komnir upp í fyrr, um teir vistu tað, ið teir vita, svaraðu allir fyrstodumenninir ja. Av teimum átjan høvdu triggir havt stutt afturstig, fimtan høvdu uttan vingl verið avhaldandi og ellivu av hesum høvdu verið avhaldandi eitt til trý ár eftir viðgerðina.

— Á IBM hava teir havt somu royndir. Orsøkirnar til, at tað hevur gingist hjá hesum bólknum betur enn øðrum, eru at fyrítøkurnar siggja teimum til góðar, tá ið teir koma aftur og fáa teir inn í ein vinabólk, har teir verða stuðlaðir.

Fráveran

Sjúkrafráveran dalaði hjá Ericson-Radiobólkinum. Aðrenn vinstina á Alfa-stovninum vóru teir í meðal burtur frá vinnuni fimti dagar um árið; aftan á viðgerðina átta til tíggu dagar. Tað er fyrri alla fyrítøkuna undir meðal, ið er sekstan dagar, og tað er heilt vanligt hjá tænastufyrítøkum.

— Hetta snýr seg um fólk, ið eru í vinnu, men vit fagna eisini teimum heilt niðurundirkomnu. Her hava vit allan stigan frá arbeidararum til børspartafelagsstjóran. Eisini teir langt niðurundirkomnu er takksamt at arbeiða við. Fleiri hava verið gjøgnum alla viðgerðina við ógvuliga góðum úrsliti og eru vorðin veruliga fráhaldandi.

— Eg havi fingið betri úrslit úr teimum allarvínaligastu enn við rúsdrekkæitradum lækninum, sigur Johan Liljenberg. Læknar og kvinnur eru svárast at viðgera. Tey hava »stabba«-eyðkenni, tey halda, at tey áttu at staðið á einum sukur-kassa. Tey halda, at tey

eiga at vera eitt sindur betri enn onnur. Tað er so ógilega stórt munur á tí, tey eru, og tí tey halda, tey áttu at verið. Tá er tað svárast at batna. Tað er størri avnøktan og sársaka av at viðgera sjúkuna, tá ið tú hevur so stór krøv til tín sjálvs. Tá verjir maður seg við beinhardtari avnøktan.

Viðganga sjúkuna

— Minnesota-fyrirmyndin vil hjálpa sjúklinginum til sálarbroyting — til at viðganga sjúkuna. At góðkenna hana sum eini ráð til sálarfrið.

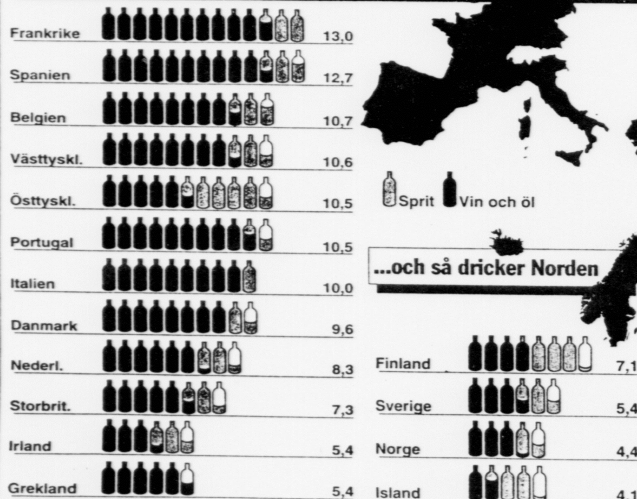
— Drankarin hevur fjøldarvørn móti hesum broytingunum, tykir synd í sær sjálvum. Hann sver uppá, at hann skal klára at vera edrúur uppá egin hond — Tarzan-eyðkennið. Tað er ógvuliga svårt at bróta ígjøgnum verjugarðin, tað krevur ein meðvitandi bygnað í viðgerðini, ið ætla at broyta sjúklingin.

— Tað gera vit við at skifta millum tanka og kenslu. Tað er sum at vika eina tonn aftur og fram. Hon loysnar. Lagabroðratrýstið er eisini av týðningi. Vit fæa eisini vitjan av drankarum uttanifrá, sum siga søgu sína. Tað eru mangir tættir í hesari viðgerðini, sum broytir menniskjað. Til dømis tá ið maður viðgongur nakað ella tað svára sambandið við veruleikan. Flest allir drankarar halda veruleikan burtur frá sær við stór-fingnum ágrýtni.

Familjan

Ein kvinna sigur frá, hvussu hon akkurat fekk strevað seg ígjøgnum viðgerðina. Hon ætlaði sær at vera fráhaldandi, men av og á víldi hon sita á sval

Så dricker EG...

Í EF hava teir ongan alkoholpolitikk. Í Skandinaviu tálmost drekkingsmálið av alkoholpolitikkinum.